

Hälsa

är en
mänsklig rättighet

Folkhälsopolitiska programmet i Skellefteå för år 2015-2025

Hälsa är en mänsklig rättighet

Under år 2013 påbörjades arbetet med att revidera det folkhälsopolitiska programmet från 2006. Programmet är ett inriktningsprogram som följer den nationella folkhälsopolitiken med ett folkhälsomål och elva målområden. Det knyter också an till Health 2020, Europas folkhälsostrategi.

Utgångsläget för revideringen är att sätta tydligare fokus på det svenska folkhälsomålet: att skapa samhälleliga förutsättningar för god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Förslagen i programmet ska bidra till en hållbar utveckling både socialt, ekologiskt och ekonomiskt. Förslagen ska också minska skillnader i hälsa.

Social hållbarhet har en avgörande betydelse för det demokratiska samhället och är helt nödvändig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Ett socialt hållbart samhälle är ett samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa under jämlika villkor. Det är ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra samt är delaktiga i samhällsutvecklingen. Hälsa är en av FN:s mänskliga rättigheter.

Hälsöfrämjande och förebyggande arbete är komplext och fordrar att många samarbetar. Kommunens medborgare tillsammans med kommunen, landstinget, den civila sektorn och näringslivet är alla viktiga aktörer i folkhälsoarbetet. Folkhälsan är allas ansvar, även ditt ansvar.

En god folkhälsa bidrar till tillväxt och målsättningen att bli 80 000 invånare år 2030.

- Foto Peter Krikortz

Hälsa är upplevelse av välbefinnande och förmåga till handling. En god **folkhälsa** innebär att så många som möjligt har en bra hälsa och att hälsan är jämnt fördelad mellan olika grupper i samhället.

Innehållsförteckning

Inledning	2
Vision och folkhälsomål	3

Målområde 1-11

1. Ökad delaktighet och inflytande i samhället	4
2. Ekonomisk och social trygghet	5
3. Trygga och goda uppväxtvillkor	6-7
4. Ökad hälsa i arbetslivet	7
5. Sunda och säkra miljöer och produkter	8
6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård	9-10
7. Gott skydd mot smittspridning	10
8. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa	11-12
9. Ökad fysisk aktivitet	12-13
10. Goda matvanor och säkra livsmedel	13-14
11. Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel	15-16

Hur ska folkhälsopolitiska programmet användas?

- Programmet är en vägledning för nämnderna.
- Nämnderna gör handlingsplaner kopplade till folkhälsopolitiska programmet.
- Folkhälsorådet får fortsatt uppdrag att prioritera målområden och föreslå förvaltningsövergripande insatser.
- Folkhälsorådet får fortsatt uppdrag att följa upp det folkhälsopolitiska programmet.
- Folkhälsorådet får göra mindre revideringar av programmet vid behov.

Vision och folkhälsomål

Visionen är att år 2020 har Skellefteå kommuns invånare världens bästa hälsa.

Det övergripande målet för folkhälsan är att skapa samhällsliga förutsättningar för god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Bakgrund

I dag finns skillnader i ekonomiska och sociala samhällsvillkor som bland annat tar sig uttryck i att människor har högst olika förutsättningar att leva ett liv med god hälsa. Ojämlighet i hälsa finns exempelvis mellan kort- och långutbildade, svensk- eller utrikesfödd, kust- eller inlandsbo, med eller utan funktionsnedsättning, sexuell läggning och kön.

En jämlik fördelning av hälsa och välbefinnande är ett politiskt val. Befolkningens hälsa och välbefinnande är ett mått på hur väl politiken lyckats med ett av sina centrala uppdrag.

Varje målområde (1-11) ska bidra till det övergripande målet.

1. Ökad delaktighet och inflytande i samhället

Bakgrund

En viktig förutsättning för god hälsa nu och i framtiden är att känna delaktighet och inflytande i samhället. Det finns ett starkt samband på individnivå mellan inflytande och hälsa. För att förstå det samhälle vi lever i är den sociala delaktigheten en förutsättning.

Politiken, folkrörelserna, folkbildningen, föreningslivet och kulturen spelar en viktig roll för ökad delaktighet både för individen och för samhället.

Möjligheten till inflytande och att kunna påverka sin livssituation har stor inverkan för varje enskild invånare. Det är viktigt för folkhälsan att utveckla delaktighet och inflytande på samhällets alla områden.

Målbild

Öka delaktigheten i alla åldrar och därmed minska utanförskapet.

Mål

1. Fler känner sig delaktiga och ser möjligheter till inflytande i sin vardag.

Det här vill vi

- Sprida kunskap om de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen, de demokratiska fri- och rättigheterna, kommunens ansvar och verksamhet samt dess påverkanskanaler.
- Skapa snabbare återkoppling av inkomna medborgarförslag till förslagställaren.
- Skapa mötesplatser och ge resurser för olika former av möten, både fysiska, tekniska och via sociala medier.
- Utveckla arbetet med ungdomsinflytande.

"Att många gör små förändringar då och då är mycket bättre för folkhälsan än om några få gör mycket på en gång."

Solweig Eriksson, Västerbottensprojektet

2. Ekonomisk och social trygghet

Bakgrund

Enligt Folkhälsomyndigheten är ekonomiska och sociala förutsättningar en av de mest grundläggande förutsättningarna för folkhälsa. Det finns samband mellan en god folkhälsa och ett samhälle präglad av ekonomisk och social trygghet, jämlikhet, jämställdhet och rättvisa.

Hälsans bestämningsfaktorer inom målområdet delas idag upp i fyra områden; utbildningsnivå, arbetsmarknadsposition, ekonomiska villkor och boendemiljö.

Målbild

Alla invånare i Skellefteå kommun har förutsättningar att leva ett självständigt liv med ekonomisk och social trygghet, bostad, utbildning, arbete eller annan meningsfull sysselsättning.

Mål

1. Alla ges möjlighet till en fullständig gymnasieexamen utifrån egna förutsättningar.
2. Alla som vill ha en egen bostad ska ges möjlighet till det.
3. Alla har arbete eller annan meningsfull sysselsättning.
4. Alla har möjlighet att ha en aktiv och meningsfull fritid.

Det här vill vi

- Garantera ett första arbete till unga senast efter 90 dagars arbetslöshet till och med 24 års ålder.
- Erbjuder individuell vägledning till studie- och arbetsmarknadsinsatser för alla som avbryter grundskole- eller gymnasieutbildning.
- Öka antalet hyresrätter och skapa fler tillgängliga bostäder.
- I högre grad anpassa utbildningar efter den lokala och regionala arbetsmarknadens behov.
- Fortsätta förstärka samordnad rehabilitering till arbete för personer med behov av stöd från flera myndigheter.
- Utveckla samarbetet med civila sektorns aktörer.
- Erbjuder minst tio procent av samtliga sommarvikariat i kommunens organisation till långtidsarbetslösa med rätt kompetens.
- Erbjuder minst tio procent av samtliga sommarvikariat i kommunens organisation till utrikesfödda med rätt kompetens.
- Skapa gemensamma mötesplatser för unga och äldre i syfte att öka dialog och förståelse mellan generationer och olika kulturer.

3. Trygga och goda uppväxtvillkor

Bakgrund

Barn som mår bra är bästa grunden för att bygga en god folkhälsa eftersom barnen i dag är framtidens vuxna. När barn blir tagna på allvar, respekterade för de individer de är och har lika värde oavsett prestation mår de bra. Det är viktigt att barn blir sedda som en resurs och inte ett problem. En kommun som har en grogrund där barn får vara aktiva och påverka skapar ett kreativt och företagsamt klimat. I den kommunen vill man bo eller återvända till som vuxen.

I dag finns ojämlika förhållanden när det gäller hälsa:

- Fysiska hälsoproblem är 60 % vanligare bland socialt missgynnade barn.
- Psykiska hälsoproblem är 70 % vanligare bland socialt missgynnade barn.

Den hälsa som man uppnår som barn har stor betydelse för hälsoutvecklingen senare i livet och behovet av vårdresurser. Åtgärder som förbättrar barns hälsa har en avgörande betydelse på hur det framtida folkhälsoläget kommer att se ut.

Följande faktorer har prioriterats: Jämlik hälsa, att motverka psykisk ohälsa och tillväxt för kommunen.

Målbild

Alla barna och ungdomar har trygga och goda uppväxtvillkor, vilket skapar förutsättningar för att de vill bosätta sig i Skellefteå som vuxna.

De ges möjlighet att vara modiga, nyfikna och kreativa så att de blir delaktiga och trygga invånare.

Mål

1. Ökad psykisk hälsa för barn och unga.
2. Ökat fysisk hälsa för barn och unga.
3. Ökad trygghet för barn och unga.

Det här vill vi

- Skapa lättillgänglig information och hjälp för barn och ungdomar.
- Samtala om de "svåra frågorna" med barn och ungdomar.
- Anpassa barngrupper med hjälp av riktlinjer för bedömning av lämplig storlek på varje barngrupp i förskola, skola och fritidshem.
- Skapa lättillgängliga verktyg och metoder för att ge barn och unga stöd i skolan.
- Säkerställa en mobbningsfri uppväxt.
- Starta och utveckla generellt föräldrastöd vid olika tillfällen under barnens uppväxt.

- Prioritera lokaler för barn och unga.
- Skapa viktiga verksamheter för ungdomar samlade i Ungdomens hus.
- Erbjuder likvärdiga möjligheter för barn och unga var man än bor i kommunen.
- Erbjuder allemansrätt till kulturskola för alla grundskolebarn.
- Skapa förutsättningar så att alla barn klarar grundskolan och får behörighet till gymnasieskolan.

4. Ökad hälsa i arbetslivet

Bakgrund

Känslan av sammanhang, KASAM är en förutsättning för hälsa och välbefinnande. Det handlar om att känna tillhörighet, uppleva tillvaron som begriplig, hanterbar och meningsfull. Arbetslivet kan ge en känsla av sammanhang.

Målbild

Alla ska kunna arbeta hela sitt yrkesverksamma liv utan att drabbas av fysisk eller psykisk ohälsa relaterad till arbetet.

Mål

1. Ökad kunskap om hälsa i arbetslivet och systematiskt arbetsmiljöarbete hos arbetsgivare och arbetstagare.
2. Entusiasmen för ökad hälsa i arbetslivet har stärkts hos arbetsgivare, medarbetare och fackliga organisationer.

Det här vill vi

- Erbjuder årliga föreläsningar och inspirationsaktiviteter med temat hållbart medarbetarskap och ledarskap.
- Minska upplevelsen av negativ stress i arbetslivet.
- Utveckla konceptet Hälsöfrämjande arbetsplatser.

5. Sunda och säkra miljöer och produkter

Bakgrund

En långsiktig god folkhälsa är beroende av en hälsofrämjande och säker yttre miljö. Det handlar om hela vår fysiska omgivning – luft, mark, vatten samt den bebyggda miljön.

Boende, transporter, produktion och konsumtion av varor kan på olika sätt påverka vår hälsa. Skadeperspektivet innefattas i målområdet och syftar till att skapa säkerhet i olika typer av miljöer som till exempel trafikmiljö, arbetsmiljö, bostad, skola och fritid.

Målbild

Sunda inne- och utemiljöer samt säkra produkter och miljöer är viktiga för folkhälsan. Tillsammans i samhället minskar vi på buller, radon, UV-strålning, luftföroreningar, miljögifter och olycksrisker.

Mål

1. Färre skador genom förebyggande åtgärder i riskmiljöer.
2. Färre fallskador för äldre.
3. Belysningen i samhället är utförd på ett energieffektivt för att skapa ökad trygghet, säkerhet, framkomlighet samtidigt som de estetiska värdena förstärks.
4. Miljömålen för renare luft och begränsad klimatpåverkan är uppfyllda.

Det här vill vi

- Analysera data på skadefall via skadestatistik med ett genusperspektiv.
- Sprida handlingsprogrammet för det allergiförebyggande arbetet och verka för att det efterlevs.
- Genomföra produktkontroller med avseende på kemikalier och säkerhet.
- Se över fallrisker i ute- och inomhusmiljöer.
- Aktualisera belysningsprogrammet som kommunfullmäktige beslutade om 2004-05-25, § 94.
- Se till att skapa goda trafiklösningar i Skellefteå, och därigenom klara miljökvalitetsnormen för kvävedioxid och partiklar av koldioxidutsläpp med fossilt ursprung minskas.

6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Bakgrund

Inom hälso- och sjukvården är det möjligt att arbeta strategiskt med hälsofrämjande insatser och hälsoattityder för att främja en god hälsoutveckling bland befolkningen. Det är viktigt att främja hälsan och stödja det hälsosamma i barns och ungdomars liv. En stor del av de faktorer som påverkar hälsan grundar sig i början av barnets levnadstid.

För alla vuxna är en positiv hälsoutveckling och en väl fungerande hälso- och sjukvård betydelsefull. Andelen äldre i befolkningen ökar vilket gör att det är viktigt att arbeta för att främja hälsan hos äldre.

Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete kan förbättra välbefinnande och livskvalitet som i sin tur leder till stora samhälleliga och individuella vinster.

Styrsystemen behöver kontinuerligt förbättras för att ge förutsättningar för ett hälsofrämjande och förebyggande arbete. Utvecklingen av ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande syn- och arbetsätt i den egna organisationen bör ligga långt fram. En framsynt organisation bör uppfattas som hälsofrämjande av befolkning, patienter, brukare och den egna personalen.

Målbild

Hälso- och sjukvårdens arbetsätt ger befolkningen förutsättningar för en god hälsa.

Mål

1. Minskade skillnader i självskattad hälsa mellan personer med kort och lång utbildning.
2. Ökat antal föräldrar som deltar i föräldrastöd i grupp inom mödrahälsovård och barnhälsovård.
3. Rutiner för de nationella riktlinjerna för sjukdomsförebyggande metoder finns och används i mötet med vårdtagare.

Det här vill vi

1. Hälsoorientering som strategi
  - Öka kunskap om hälsofrämjande förhållningssätt, hälsoorientering och bestämningsfaktorer för hälsa.
  - Öka kunskapsspridningen av hälsoresultat till invånarna.
  - Utveckla användandet av ny teknik och sociala medier i syfte att sprida ny kunskap.
  - Kulturen ska ha en självklar plats i hälsofrämjande vård.
  - Stödja en jämlik hälsoutveckling i samhället.
  - Utveckla samarbete och nätverk i samhället.

2. Stödja en positiv hälsoutveckling hos barn och unga

- Utveckla föräldrastöd i grupp och mötesforum för blivande föräldrar och för föräldrar med barn i olika åldrar.
- Utveckla familjecentraler eller liknande samarbetsformer.
- Utveckla hälsosatsningar för barn upp till förskoleåldern.
- Salutsatsningens koncept Hälsofrämjande skola sprids i kommunen.
- Fortsätta sprida Tobaksfri duo i alla skolor.
- Skolsköterskorna i Skellefteå använder sig av standardiserade elevhälsoenkäter vars data registreras i landstingets databas för att kunna följa hälsoutvecklingen hos eleverna.
- Skapa och behålla fungerande samverkansgrupper för barn och unga, för att därigenom möjliggöra tidig upptäckt av barn som far illa, både psykiskt och fysiskt.

3. Stödja en positiv hälsoutveckling hos vuxna

- Arbeta för att förhindra livsstilsrelaterade sjukdomar hos unga vuxna.
- Stimulera fysisk aktivitet och minska stillasittande.
- Alla är rökfria inför operation.**
- Att hälsocentralerna arbetar systematiskt med Socialstyrelsens nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder.
- Främja psykisk hälsa genom ökad kunskap bland medarbetare och befolkningen.
- Stödja det naturliga åldrandet genom att främja både den fysiska och psykiska hälsan.
- Minska fallskador bland äldre.

7. Gott skydd mot smittspridning

Insatser för att förebygga smittspridning är en del av folkhälsoarbetet. Aktuella hälsohot är exempelvis antibiotika resistens, Ebola och förorenat dricksvatten. Revideringen av målområde 7 är påbörjad.

8. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa

Bakgrund

Alla ska ha möjlighet att kunna skydda sig mot sexuellt överförbara infektioner och oönskade graviditeter samt ha en god kunskap om sex och samlevnad, en trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa. Det nationella begreppet för målområdet är SRHR (sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter).

Målbild

Alla människor har rätt till att bestämma över sin egen kropp och sexualitet. Vi har skapat förutsättningar för bästa möjliga sexuella och reproduktiva hälsa – på lika villkor för hela befolkningen.

Mål

1. Ökad kunskap om sex och samlevnad i befolkningen.
2. Minskat antal oönskade graviditeter.
3. Minskad smittspridning av hiv samt andra sexuellt överförbara infektioner (STI).

Det här vill vi

- Samverka med ideella organisationer. Erbjuder aktuell information för att öka kunskap och medvetenhet om sexuell hälsa, HIV och andra sexuellt överförbara infektioner.
- Erbjuder alla elever i grundskolan, med start i årskurs 6, och på gymnasiet åldersanpassad kunskap i sex och samlevnad med genusperspektiv.
- Möjliggör för alla elever i årskurs 8 samt någon gång på gymnasiet att träffa både barnmorska och kurator från ungdomsmottagningen.
- Erbjuder utbildning till lärare och elevhälsa i ämnet sex och samlevnad. Erbjuder utbildning till särskilda personalgrupper som arbetar med människor och omsorg.
- Stärker ungdomars självkänsla och egenvärde.
- Förstärker hälsosamtalet i årskurs 8 samt i gymnasiet med fler frågor som handlar om sex och samlevnad.
- Ökar tillgängligheten av kondomer på offentliga platser. Gratis utdelning på elevhälsan och på Ungdomsmottagningen.
- Subventionerar preventivmedel för unga upp till 25 år.
- Ger aktuell information om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) på både kommunens och landstingets webbsidor. Informationen ska finnas både på svenska och på andra språk.
- Integrerar ungdomsmottagningen i Ungdomens hus.

9. Ökad fysisk aktivitet

Bakgrund

Samhället behöver planeras för ökad fysisk aktivitet. Det är vardagsmotionen som ger de största hälsoeffekterna. När individen stimuleras till ökad rörelse genom att cykla och gå främjas hälsa, miljö och ekonomi. Sverige får tryggare trafikmiljöer, attraktivare städer och minskar beroendet av fossila bränslen. I samhällen där man cyklar och går stärks sociala nätverk och spontana möten underlättas.

Målbild

Skellefteå erbjuder alla sina kommuninvånare de bästa förutsättningarna för daglig fysisk aktivitet under hela livet och är därmed en föregångare i Sverige.

Mål

1. Ökad andel kommuninvånare som uppnår de nationella rekommendationerna* av fysisk aktivitet.
2. Minskad stillasittandetid hos kommuninvånarna.
3. Ökning av cykel- och gångtrafik. Minskning av korta biltransporter.

Det här vill vi

Barn, ungdomar och unga vuxna

- Alla barn och ungdomar ges förutsättningar till minst 60 minuters daglig fysisk aktivitet i skolan.
- Förskole- och skolgårdar utformas så att barnen stimuleras till lek och fysisk aktivitet.
- Det ska vara möjligt att cykla och gå tryggt och säkert till alla grundskolor.
- Barn som är fysiskt inaktiva bör få extra stöd för fysisk aktivitet i skolan.
- Barn som är 10-12 år får träna på kommunens gym i sällskap av förälder eller annan vuxen. När barnen är 13 år får de träna själva, om de genomgått introduktion.
- Höja kompetensen om ledarskap, träning och idrott för föreningsledare.
- Alla gymnasieelever läser Idrott och hälsa- kurserna 1+2, fördelade under hela gymnasietiden.
- Föreningar som samverkar och erbjuder en variation av fysiska aktiviteter för unga vuxna, kan få bidrag och stöd av kommunen.

Vuxna och äldre vuxna

- Landstinget erbjuder Västerbottens hälsoundersökningar även till 30-åringar. Sockerbelastningen ersätts med konditionstest.
- All personal i kommunen som arbetar med vård av äldre utbildas regelbundet om den fysiska aktivitetens betydelse för hälsan.
- Föreningar och organisationer som erbjuder fysisk aktivitet för äldre över 70 år kan få aktivitetsstöd från kommunen.
- Livet efter jobbet-dag anordnas en gång per år. Nyblivna pensionärer inbjuds till en dag där kommunen, landstinget, föreningar och företag visar utbudet av aktiviteter.

Alla åldersgrupper

- Kommunens badhus erbjuder anpassad träning för personer med funktionsnedsättning.
- Alla kommuninvånare har ett naturområde, skog eller park i närheten av sina bostäder, arbetsplatser, skolor och förskolor.
- Tillgängligheten till friluftsområden förbättras så att alla ska kunna komma ut i naturen.
- Hälsans Stig görs möjlig att användas hela året och förlängs från Mobacken till Älvsbackabron.
- Näraktivitetsplatser (ersätter ordet näridrottsplatser) för spontanaktiviteter finns vid alla grundskolor. De erbjuder aktivitetsmöjligheter som tilltalar både pojkar, flickor och personer med funktionsnedsättning.
- Preparerade skoterspår för vandring i skogen, skapas på flera platser i kommunen.
- Ny teknik stimulerar till fysisk aktivitet
- Utbudet för fysisk aktivitet som finns i Skellefteå synliggörs.
- Förbättra gång- och cykelvägar inom stadsplanerat området så att det sitter ihop i ett bergripligt och fungerande system.
- Stående arbetsplatser bör införas som alternativ i klassrum och på kommunens/landstingets arbetsplatser.

10. Goda matvanor och säkra livsmedel

Bakgrund

Maten har en avgörande betydelse för hälsan. Goda matvanor kan leda till en bättre hälsa och ett ökat välbefinnande vilket är en förutsättning för en positiv hälsoutveckling hos befolkningen. Skellefteå är en certifierad Fairtrade city.

Målbild

I Skellefteå är det enkelt för alla att ha goda och hälsosamma matvanor som bidrar till en hållbar utveckling - socialt, ekonomiskt och ekologiskt.

Mål

1. Ökad konsumtion av frukt och grönsaker.
2. Ökad konsumtion av nyckelhålmärkt mat.
3. Minskad konsumtion av exempelvis sötade drycker, godis, glass, snacks och bakverk.
4. Ökad andel inköp av ekologisk och närproducerad mat.

Det här vill vi

Barn, ungdomar och unga vuxna

- Blivande föräldrar och småbarnsföräldrar får tydliga riktlinjer om matens betydelse för hälsan, baserade på Livsmedelsverkets rekommendationer.
- Förskola och skola erbjuder barn och ungdomar säker och hälsosam mat i en trivsamt miljö.
- Öka tillgängligheten på hälsosam mat och mellanmål vid kommunens gymnasieskolor.
- Ge ökad kunskap och färdigheter om mat och hälsa för unga vuxna.

Vuxna och äldre vuxna

- Skapa förutsättningar för hälsosamma lunchalternativ i personalrestauranger.
- Erbjudna rådgivning och information om mat och hälsa.
- Erbjudna äldre vuxna aktuell information om matens betydelse för god hälsa hela livet.
- Skapa mötesplatser där äldre kan äta tillsammans med andra.

Alla åldersgrupper

- Öka möjligheter att köpa mellanmål och dryck med hälsosam inriktning vid kommunens fritidsanläggningar.
- Skellefteå ska ligga i framkant när det gäller livsmedelskontroller för säkrare mat.
- Öka kunskapen om och tillgång till ekologiska och närproducerade produkter.

11. Alkohol, narkotika, tobak, dopning och spel

Bakgrund

Nuvarande alkohol- och drogpolitiska program sträcker sig från 2008 till 2011. Det har fått fortsätta att vara kommunens styrdokument fram till revideringen av det folkhälsopolitiska programmet. Alkohol- och drogpolitiska programmet implementeras framöver i målområde 11 i det nya Folkhälsopolitiska programmet.

Förslaget följer i stora drag regeringens alkohol-, narkotika-, dopning- och tobaks- (ANDT) strategier.

Målbild

Skellefteå kommun är en trygg och hälsosam plats att växa upp och leva i. För att behålla detta och utveckla det ytterligare är det viktigt att konsumtionen av tobak, alkohol och skadeverkningar av överdrivet spelande minskar och att all användning av dopning och narkotika upphör.

Mål

1. Upphörande av all användning av narkotika och dopning. (Användning av narkotika och dopningsmedel utom för medicinskt bruk är enligt lag missbruk).
2. Konsumtion av alkohol och tobak förekommer inte hos personer under 18 år.
3. Minskad totalkonsumtion per person av alkohol och tobak.
4. Minskade skadeverkningar av spelande, onlinespel och spel om pengar.

Det här vill vi

Förebyggande arbete

- Tobak, alkohol, dopning och narkotikafrihet hos barn/ungdomar uppmuntras med främjande och förebyggande insatser.
- Fortsätta utveckla nära samarbete med andra huvudmän, myndigheter, företag och föreningslivet.
- Främja återhållsamma alkoholvanor bland vuxna för att skapa en kultur som begränsar berusningsdrickandet.
- Arbeta aktivt för alkoholfrihet i samband med väg- och sjötrafik.
- Årligen kartlägga ungdomars ANDT-utveckling i år nio och årskurs två gymnasiet.
- Genomföra kontinuerlig missbrukskartläggning av unga.

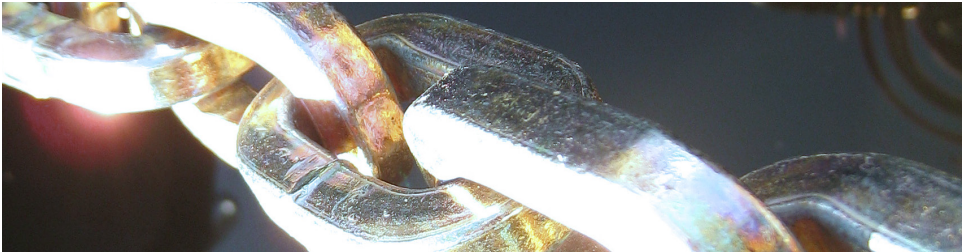
Arbete inom riskområden

- Bevara och utveckla fält- och uppsökande verksamhet.

- Se över riskmiljöer och risksituationer i Skellefteå kommun och arbeta för åtgärder som minskar detta.
- Kvalitetssäkra utredningar om barn som lever i missbruksmiljöer.
- Utveckla möjlighet att efterleva riktlinjerna för tillståndsgivning och tillsyn av alkoholservering samt tobaksförsäljning.
- Genomföra riktade förebyggande insatser gällande alkohol, narkotika, tobak, dopning och överdrivet spelande.
- Utveckla dialog vid arrangemang mellan arrangörer och myndigheter.

Arbete inom konsekvensområden

- Stoppa tillgången till narkotika och dopningspreparat.
- Prioritera arbetet mot all hantering av narkotika och dopningspreparat.
- Begränsa dödlighet, skador och andra konsekvenser av missbruk.
- Utveckla behandling och rehabiliteringsåtgärder för missbrukare.
- Ge likvärdigt stöd och hjälp oavsett kön.

Länkar

Nationella Healthy cities nätverket www.healthycities.se

Folkhälsomyndigheten www.folkhalsomyndigheten.se

Ungdomens hus www.skelleftea.se/femtioettan

Salut-satsningen www.vll.se/salut

Världens bästa hälsa 2020 www.halsa2020.se

Tobaksfri Duo www.tobaksfri.se/

KASAM känsla av sammanhang www.lattattlara.com/kliniskpsykologi/kasam/

ANDT-strategin www.regeringen.se/sb/d/13344/a/158436

WHO Health 2020 www.euro.who.int/en/health-topics/health-policy/health-2020-the-european-policy-for-health-and-well-being

* *Nationella rekommendationer om fysisk aktivitet (2011-10-24)*
www.yfa.se/rekommendationer-for-fysisk-aktivitet

** *Rökfri operation* www.vll.se/default.aspx?id=69506&ptid=0